

BIBLIOGRAFIJA

TREĆI DODATAK BIBLIOGRAFIJI FLORISTIČKIH I VEGETACIJSKIH
ISTRAŽIVANJA U CRNOJ GORI¹⁾

ANČEV MINČO

1. Ehrendorfer F. & Ančev M.: *Galium procurrens*, a New Diploid Relic Species of the *G. sylvaticum*-Group from the Balearic Peninsula. — *Plant Syst. Evol.* 124: 1-6, 1975.

Vidi pod 10.

BEDALOV MARIJA

2. — — in Lève A.: IOB Chromosome Number Reports XL. — *Taxon*, 22(2/3): 285, 1973.

»*Arum petteri* Schott f. *nigrum* (Schott) Hayek $2n = 28$. Jugoslavia: Croatia, Dubrovnik. ZA 72/21; Montenegro, Kotor. ZA 71/23».

3. Cytotaxonomical and Phytogeographical Investigation of the Species *Arum italicum* Mill. in Jugoslavia. (Citotaksonomska i biljnogeografska istraživanja vrste *Arum italicum* Mill. u Jugoslaviji). — *Acta Bot. Croat.* 34:143-150, 1975. Zagreb.

U priloženoj tabeli »Lokaliteti istraživanih materijala u Jugoslaviji» za Crnu Goru navedena su sljedeća područja: Herceg-Novi, Vrbanje (Orjen), Kotor, Budva, Virpazar, Rijeka Crnojevića i Plavnica.

4. Taxonomic Problems and Distribution of the Species *Arum nigrum* in the Balkans Flora. — *Problems of Balkan Flora and Vegetation* (Edit. Bulgar Acad. Sc.): 202-208, 1975. Sofia.

Endemična vrsta *Arum nigrum* Schott zastupljena je u Dalmaciji, Hercegovini i Crnoj Gori. Ovu vrstu autor je našao u Crnoj Gori na 6 lokaliteta: Mokrine — Orjen, Kruška kod Vrbanja — Orjen, Sv. Trojica — Kotor, Njeguši, Lovćen — Šavnik, Cefinje. Na materijalu sabranom sa ovih lokaliteta vršena su citotaksonomska istraživanja.

BLEČIĆ VILOTIJE

5. — — & Lakušić R.: *Prodromus* biljnih zajednica Crne Gore. (*Prodromus der Pflanzengesellschaften von Montenegro*). — *Glas. Republ.*

¹⁾ Publikovani bibliografski prilozi:

Pulević V.: Građa za bibliografiju botaničkih istraživanja u Crnoj Gori. — *Poljoprivreda i šumarstvo*, 1968 : XIV, 1 (93-103); 2 (97-107); 4 (107-118) 1969 : XV 1 (97-107); 2 (85-112); 3 (63-106); 4 (75-93). 1970 : XVI, 1-2 (113-129); 3 (105-118).

Pulević V.: Dodatak bibliografiji florističkih i vegetacijskih istraživanja u Crnoj Gori. — *Poljoprivreda i šumarstvo*, 1972 : XVIII, 1 (79-88).

Pulević V.: Drugi dodatak bibliografiji florističkih i vegetacijskih istraživanja u Crnoj Gori. — *Poljoprivreda i šumarstvo*, 1975 : XXI, 3 (93-121).

zavoda zašt. prirode — Prirod. muz., 9:57-98, 1976. Titograd.

U kratkom uvodu daje se osvrt na istorijat vegetacijskih istraživanja i neke opšte karakteristike vegetacije Crne Gore. Prikazani prodromus sastoji se iz sljedećih sistematskih kategorija: 37 klasa, 53 reda, 97 sveza i 287 asocijacija. Za svaku asocijaciju navedeni su njen autor i godina objavljivanja, zatim sinonimika, autor koji je konstatovao u Crnoj Gori, publikacija gdje je objavljena i osnovni podaci o rasprostranjenju u Crnoj Gori. Prodromus u rezimiranoj formi sadrži sva dosadašnja znanja o vegetaciji Crne Gore.

BRIGHTON C. A.

6. Cytological Problems in the Genus *Crocus* (Iridaceae). I. *Crocus vernus* Agerat. — Kew Bulletin, 31 (1):33-46, 1976.

Između ostalog nalaze se podaci o broju hromozoma dvije vrste iz Crne Gore: 1) *C. vernus* subsp. *albiflorus* Klt. $2n = 8$ (sa Orjena) i 2) *C. heuffelianus* Herb. $2n = 12,20$ (sa Čakora).

BUI BERTRAND

7. Aperçu sur la végétation des montagnes de la Yugoslavie centrale. »Méditerranée«, 20 (1) : 81-87, 1975.

Prema »Ref. Žurn.« 9B 653/1975 govori se o vegetacijskim karakteristikama od primorskog reiona do visokih planina zapadne Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Crne Gore.

CASPER S. JOST.

8. Revision der Gattung *Pinguicula* in Eurasien. — Feddes Repert., 65 : 1-48, 1962.

Nalaze se podaci iz Crne Gore. *Pinguicula balcanica* Casper, čiji je »locus classicus« na Korabu, za Crnu Goru navode se za Javorje, Komove i Prokletije.

ČOROVIĆ MILICA

9. — —, Stjepanović L., Pavlović S. & Klajn E.: Prilog proučavanju odlika anatomske gradje organa siljevine ili devesilja — *Peucedanum longifolium* W. et K. sa planine Orjena, sa osvrtom na količinu kumarina i eterskog ulja. (A Contribution to the Study of the Characteristics of the Anatomical Structure of the Organs of Fennel — *Peucedanum longifolium* W. et K. from the Mountain Orjen, with Reference to the Quantity of Coumarin and essential oil). Glasnik Prirod. muz., B (31) : 43-54, 1976. Beograd.

Istraživani su anatomska struktura stabla, lisne drške, lisnog rukavca, osovine štata i štitića, zatim osmotski pritisak i koncentracija sekreta u pojedinim organima.

EHRENDORFER FRIDRICH

10. — — & Anđev M.: *Galium procurrens*, a New Diploid Relic Species of the *G. sylvaticum* — Group from the Balcan Peninsula. — Plant Syst. Evol. 124 : 1-6, 1975.

Nova vrsta *Galium procurrens* Ehrend. opisana je na materijalu sabranom iznad Kotora (leg. J. Schneider 2. VII 1905). Osim toga, navodi se još u regionu crnogorskog dijela Prokletija, na nekim lokalitetima u Albaniji i na planini Slavjanki u Bugarskoj.

11. **Cytosystematik balkanischer Rubiaceae — ein Beitrag zur Geschichte und Differenzierung der Flora und Vegetation des Balkans. — Problems of Balkan Flora and Vegetation (Edit. Bulgari. Acad.) : 178-186, 1975. Sofia.**

U radu se, između ostalog, sretaju i neki podaci iz Crne Gore. U prilogu je data areal-karta za *Galium ser. Nemoralia*, na kojoj su ucrtani lokaliteti iz Crne Gore za *Galium procurrens* i *G. schultesii*.

FUKAREK PAVLE

12. **Unterschiede in der Dendroflora der westlichen und östlichen Gebiete der Balkanhalbinsel. — Problems of Balkan Flora and Vegetation (Edit. Bulgar. Acad.) : 146-161, 1975. Sofia.**

Prikazane su endemične vrste balkanske dendroflora prema pojedinim regionima, zatim subendemične vrste koje jednim dijelom svoga areala prelaze na susjedna područja (npr. u Malu Aziju, na Kavkaz, na Apeninsko poluostrvo i dr.). Priloženo je 9 areal-karata na kojima je prikazano rasprostranjenje 24 vrste drveća.

13. **Prilozi dendroflori Dalmacije, Hercegovine i Crne Gore. Biosistematika, 1 (1) : 61-67, 1975. Beograd.**

Dat je osvrt na 10 taksona dendroflora iz Jugoslavije koji su interesantni sa biljnogeografskog ili taksonomskog aspekta. Za Crnu Goru navedene su sljedeće vrste: *Cytisanthus radiatus* (L.) O. F. Lang, *Frangula nikolae* (Simonkai) Fukarek i *Tamarix dalmatica* Baum.

GAJIĆ MILOVAN

14. **Građa za monografije nekih biljnih vrsta. (Material for the Monographs of some Plant Species). — Glasnik Prirod. muz., B (31) : 5-17, 1976. Beograd.**

Opisane su četiri nove forme vrste *Salvia officinalis* L., od kojih je jedna otkrivena u okolini Uleinja (*S. officinalis* ssp. *officinalis* f. *drevipedicellata* Gajić).

15. **Kojić M. & Gajić M.: Dvije nove forme *Salvia officinalis* L. (Two new Forms of *Salvia officinalis* L.). — Glasnik Prirod. muz., B (31) : 19-22, 1976. Beograd.**

Vidi pod 22.

HORVATIĆ STJEPAN

16. **Neuer Beitrag zur Kenntnis der Syntaxonomie der Trocken-Rasen — und Steintriften — Gesellschaften des Ostadriatischen Karstgebietes. — Problems of Balkan Flora and Vegetation (Edit. Bulgar. Acad. Sc.) : 300-310, 1975. Sofia.**

Dat je sistematski pregled vegetacijskih jedinica. Zajednice i njihova staništa prikazani su u osnovnim crtama ali bez navodenja pojedinih lokaliteta ili područja rasprostranjenja.

JANCHEN ERWIN

17. ***Helianthemum canum* (L.) Baumg. und seine nächsten Verwandten Abhandl. K. K. Zool. — Botan. Gesellschaft in Wien, 4 (1), 1907.** Za floru Crne Gore navedeno je nekoliko formi i subformi u sklopu vrsta *Helianthemum canum*, *H. alpestre* i *H. italicum*.

18. **Die Cistaceen Österreich-Ungarns. — Mitt. d. Naturwiss. Ver. and d. Univers. Wien, 7 (1-3) : 1-124, 1909.**

U studij je data taksonomska obrada čekiri roda iz familije Cistaceae (Cistus, Fumana, Tuberaria i Helianthemum) sa podacima o rasprostranjenju pojedinih taksona na teritoriji tadašnje Austrougarske monarhije. Za Boku kotorsku i Orjen navedeno je oko 15 nižih i viših taksona.

JANKOVIĆ MILORAD

19. Velčev V. & Janković M.: Pancirna sosna (*Pinus heldreichii* Christ.) i jejo soopšćenstva na Balkanskom poluostrvoe. — *Problems of Balkan Flora and Vegetation* (Edit. Bulgar. Acad. Sc.) : 286-295, 1975. Sofia.

Vidi pod 72.

JOVANOVIĆ BRANISLAV

20. — — & Vakićević E.: Fitocenoza sa oleanderom (*Nerium oleander* L.) kod Risna u Boki kotorskoj. (Rukopis — Referat na Simpozijumu zaštite čovjekove sredine, Herceg-Novi, 1976).

Sastojina oleandera kod vrela Sopota (blizu Risna) označena je kao *Andropogoni* — *Nerietum* ass. n. U prilogu data je fitocenološka tabela sa 57 vrsta koje izgrađuju ovu asocijaciju.

KLAJN EUGEN

21. Čorević M., Stjepanović L., Pavlović S. & Klajn E.: Prilog proučavanju odlika anatomske građe organa siljevine ili devesilja — *Pucedanum longifolium* W. et K. sa planine Orjena, sa osvrtom na količinu kumarina i eterskog ulja. — *Glasnik Prirod. muz. B* (31) : 43-54, 1976. Beograd.

Vidi pod 9.

KOJIĆ MOMČILO

22. Kojić M. & Gajić M.: Dvije nove forme *Salvia officinalis* L. *Glasnik Prirod. muz. B* (31) : 19-22, 1976. Beograd.

Na materijalu sabranom u Crnoj Gori opisani su jedan nov varijetet i jedna nova forma: 1) *S. officinalis* L. subsp. *officinalis* var. *longiaristata* Kojić & Gajić (Holotypus : Crna Gora : Njeguši) i 2) *S. officinalis* L. subsp. *officinalis* f. *bracteata* Kojić & Gajić (Holotypus : Crna Gora : Miločer).

KOVAČEVIĆ JOSIP

23. Lista korova Crne Gore. (List of the Weeds Found in Montenegro). — *Poljoprivreda i šumarstvo*, 21 (2) : 75-86, 1975. Titograd.

Lista sadrži spisak od 513 vrsta korovske flore. Lokaliteti nijesu navedeni, već su date samo karakteristike staništa na kojima se ove vrste sreću, npr. — in vinitis, in ruderalis, inter segetum etc.

KUŠAN FRAN

24. Über die systematische Bewertung gewisser Merkmale im Formenkreise von *Parmelia conspersa* sensu lat. — *Acta Bot. Croat.* 7 : 1-34, 1932. Zagreb.

Autor se kritički osvrće na polimorfni lišaj *Parmelia conspersa* u Jugoslaviji. U uvodnom dijelu ističe da mu je zbirku lišajeva iz okoline Herceg-Novog ustupio M. Servit. Od pojedinih taksona za Crnu Goru navodi P.

conspersa f. isidiata (bez naznačenja pojedinih lokaliteta) i *P. conspersa* var. *verrucigera* iz okoline Budve (leg. Pevalek).

LAKUŠIĆ RADOMIR

25. Blečić V. & Lakušić R.: *Prodromus biljnih zajednica Crne Gore. (Prodromus der Pflanzengesellschaften von Montenegro)*. — Glas. Republ. zavoda zašt. prirode — Prirod. muz., 9 : 57-98, 1976. Titograd. Vidi pod 5.

26. — & Pavlović D.: *Vegetacija Skadarskog jezera. (The Vegetation of Skadar Lake)*. — Glas. Republ. zavoda zašt. prirode — Prirod. muz., 9 : 45-50, 1976. Titograd.

Rezultati proučavanja flore i vegetacije Skadarskog jezera ukratko su prikazani i svode se na navođenje velikog broja fitocenoza, od kojih su većina nove za ovaj ekosistem, a neke i nove za nauku, kao što su: *Potametum perfoliati*, *Utricularietum vulgaris*, *Polygonetum amphibii-natantis*, *Potametum natantis*, *Menthetum aquatica*, *Ludwigietum palustris*.

27. — & Pulević V.: Prof. dr. Kovička Tomić-Stanković (In Memoriam). — Glas. Republ. zavoda zašt. prirode — Prirod. muz., 9 : 207-209, 1976. Titograd.

Prikazani su biografija pokojne prof. dra Kovičke Tomić-Stanković i bibliografski pregled njenih publikovanih radova.

LOVKA MILAN

28. *Prispevek k citologiji jugoslovanskih semenovk (Spermatophyta). I: Liliaceae s. lat. (A. Contribution to the Cytotaxonomy of Yugoslav Spermatophyta, Part I: Liliaceae s. lat.)*. — Biološki vestnik, 23 (1) : 25-40, 1975 Ljubljana.

Između ostalog, vršena su citogenetska istraživanja i na nekim biljkama iz Crne Gore; 1. *Asphodelus microcarpus* Salzm. & Viv. $2n = 28$ (Gorica kod Titograda), 2. *Colchicum hungaricum* Janka $2n = 54$ (Gorica kod Titograda), 3. *Colchicum visianii* Parl. $2n = 90$ (Njeguši), 4. *Fritillaria gracilis* (Ebel) Aschers. Graebn. $2n = 24$ (Orjen) i 5. *Tulipa grisebachiana* Pant. $2n = 24$ (Piperi).

MALY KARLO

29. *Nova vrsta voća iz Hercegovine. (Eine neue Obstart aus der Hercegovina)*. — God. Biol. Inst. 4 (1) : 17-22, 1951. Sarajevo.

Na stranama 17-18 stoji »10. oktobra 1936. godine obaviješten sam od J. Čadeka, da je našao na vapnencu na Somini planini (Crna Gora) iznad katuna Poljice, jedan bujan grm *Prunus pseudoarmeniaca* . . . Somina planina leži nedaleko od hercegovačke granice južno od Gačaka«.

MAYER ERNEST

30. *Notulae ad floram Jugoslaviae. III. Conspectus generis Pedicularis L. Acta Bot. Croat. 28 : 437-448, 1969. Zagreb.*

U ovaj smo raspravu pokušali prvi put dati za čitavo jugoslavensko područje cjeloviti pregled taksona roda *Pedicularis*, koji smo taksonomski raščlanili po Tsongu (1956). Pri tom smo provjerili dosadašnje taksonomske i horološke navode te odgovarajući herbarski materijal. Posebnu pažnju posvetili smo endemičnim ili rijedim taksonima te smo ih proučavali također na njihovim prirodnim staništima ili po mogućnosti čak na njihovom klasičnom nalazištu (*locus classicus*) (prema autorovom rezimeu).

Ukupno za Jugoslaviju autor je naveo 24 vrste, od kojih je 9 zastupljeno u Crnoj Gori.

31. *Notulae ad floram Jugoslaviae. IV. Conspectus generis Rhinanthus L.* — *Glasnik Prirod. Muz., B (25) : 225-238, 1970. Beograd.*

»U ovom radu prvi put je za teritoriju čitave Jugoslavije dat pregled svih vrsta polimorfnog roda *Rhinanthus L.* i njegovih infraspecijskih taksona. Pseudosezonsko-polimorfnim oblicima (ekotipovima) pojedinih vrsta data je vrednost varijeteta.

Posvećena je posebna pažnja nomenklaturi svih obrađenih taksona» (prema autorovom rezimeu).

Ukupno za Jugoslaviju autor je naveo 18 vrsta, od kojih je 7 zastupljeno u Crnoj Gori.

32. *Moehringia bavarica (L.) Gren. in Serbien und Montenegro. (Moehringia bavarica (L.) Gren. u Srbiji i Crnoj Gori).* — *Glas. Republ. zavoda za št. prirode — Prirod. muz., 9 : 51-56, 1976. Titograd.*

Vrsta *Moehringia bavarica (L.) Gren.* zastupljena je u Crnoj Gori na sljedećim lokalitetima:

1. Dolina Pive; Prijekle grede, Borovi, Stara ćuprija, Careva vrata (Blečić)

2. U dolini Ibra kod Rožajâ, nov lokalitet (Mayer).

MIJUŠKOVIĆ MILORAD

33. *Crna pjegavost (ekskorioza) vinove loze. (L'excortiose de la vigne).* — *Poljoprivreda i šumarstvo, 21 (2) : 21-31, 1975. Titograd.*

Bolest izaziva parazitna gljivica *Phomopsis viticola Sacc.* i zapažena je u vinogradima u okolini Titograda, Tivta i u Sutorini kod Herceg-Novog. Prikazana je biologija parazita, simptomi bolesti i njeno suzbijanje. Priloženo je 7 fotografija na kojima su prikazani morfološkija i razvoj parazita.

34. *Prilog proučavanju roda Gymnosporangium na Crnogorskom primorju. (Contribution à l'étude des Gymnosporangium dans la zone méditerranéenne du Monténégro).* *Poljopr. Znanst. Smotra, 39 (49) : 333-338, 1976. Zagreb.*

Proučavane su tri vrste iz roda *Gymnosporangium*: *G. confusum Ploewr.*, *G. gracile Pat.* i *G. sabiniae (Dicks.) Wint.* One parazitiraju na biljkama iz roda *Juniperus*, s jedne strane i raznim *Pommaceacama*, s druge.

35. — & Vučinić Z.: *Phytophthora capsici Leonian* — nov parazit paprike u Crnoj Gori. (*Phytophthora capsici Leonian, un nouveau parasite du poivron au Monténégro.*) — *Poljoprivreda i šumarstvo, 22 (3) : 23-44, 1976. Titograd.*

Masovna pojava plamenjače paprike, koju izaziva parazitna gljivica *Phytophthora capsici Leonian*, zabilježena je u ljetu 1976. u selu Botunu. Ovo oboljenje nije ranije zabilježeno u Crnoj Gori. Na 12 (od ukupno 15) priloga prikazani su morfološka struktura gljivice i njeni razvojni stadiji.

MURAVJOV NIKOLAJ

36. *K poznatiju vegetaciju i floru v dolj r. Drini ot r. Pivi do r. Lima. (Zur Kenntnis der Vegetation und Flora längs der Drina von der Piva bis zum Lim).* — *Zapiski Ruskovo naučnovo instituta v Belgrade, 12 : 119-148, 1925.*

Na Crnu Goru odnose se dva poglavlja: »II Tara« (str. 131-140) i »III Durmitor i Maglič« (str. 140-148). Autor iznosi florističke i vegetacijske karakteristike ovih područja, a kao ilustrovane priloge daje za kanjon Tare jednu topografsku skicu i tri fotografije i dvije fotografije sa područja Durmitora.

Na strani 138 zabilježeno je 6 mahovina iz kanjona Tare i na str. 143 pet vrsta s aZminjeg i jedna vrsta sa Barnog jezera.

37. Vegetacija planine Bjelasice. Glasnik Skopskog naučnog društva, 22 (8) : 55-63, 1941. Skopje.

U kratkom uvodu autor govori o položaju i geomorfološkim karakteristikama, a potom izlaže sljedeća poglavlja: šumska vegetacija, vegetacija planinskih goleti, vegetacija na krečnjacima, vegetacija na silikatima, vegetacija vlažnih terena. Autor na kraju zaključuje: »Vegetacija planine Bjelasice pokazuje veliku srodnost sa vegetacijom drugih planina Dinarskog sistema, kojemu i pripada, i to upravo u onom svom delu, koji je vezan za krečnjačku podlogu. Ali u isto vreme vegetacija na silikatima pokazuje još veću sličnost sa istom vegetacijom zapadnovardarske grupe«.

PAPEŠ DRAŽENA

38. Cytotaxonomy and some Evolutionary Aspects of the Genus *Leucanthemum* in Yugoslavia. — Problems of Balkan Flora and Vegetation (Edit. Bulgar. Acad. Sc.) : 187-193, 1975. Sofia.

Studirana je citotaksonomija za 11 vrsta od kojih su 5 endemične za Jugoslaviju: *Leucanthemum rohlenae* Horvatić, *L. liburnicum* Horvatić, *L. croaticum* Horvatić, *L. chloroticum* Kerner & Murbeck i *L. illyricum* (Horvatić) Papeš. Za istraživane vrste u ovom prilogu nijesu navođeni konkretni lokaliteti.

PAVIČEVIĆ LJUBO

39. Diploidne i tetraploidne pšenice u Crnoj Gori i susjednim oblastima. (Diploid and Tetraploid Wheats in Montenegro and Neighbouring Regions). — Prirodoslovna istraživanja JAZU, 40 — Acta Biologica VII/3-8 : 217-307, 1975. Zagreb.

Proučene su domaće odlike i varijeteti pšenice koje botanički pripadaju *Triticum monococcum* L., *Triticum dicoccum* Shübl., *Triticum durum* Desf. i *Triticum turgidum* L. Prikazane su osnovne karakteristike svake vrste, podvrste, varijeteta i odlike posebno i data savremena gledanja na njihovo porijeklo, evoluciju i privredni značaj. Uz to autor razmatra njihovu naučnu i narodnu nomenklaturu, areale gajenja, osnovne morfološke, fiziološke i biološke osobine i na kraju određuje botaničku pripadnost i ocjenjuje osobitu vrijednost ovih vrsta kao ishodnog materijala za oplemenjivanje i dalje unapređivanje tih i srodnih vrsta, varijeteta i odlika roda *Triticum*.

PAVIČEVIĆ NIKOLA

40. Korovska flora u žitima doline Zete. — Poljoprivreda i šumarstvo, 20 (4) : 37-52, 1974. Titograd.

Istraživanja su vršena na 23 lokaliteta na kojima je evidentirano oko 80 vrsta korova na njivama zasijanim pšenicom, raži, ječmom i ovsom. U tabelarnim prilogima izraženi su procenat zastupljenosti korova u pojedinim žitima, procenat zastupljenosti važnijih korova u pšenici i procenat zastupljenosti u odnosu na masu korova. Date su i karakteristike važnijih korova.

PAVLETIĆ ZLATKO

41. On the Investigation of Mosses in Yugoslavia. — Problems of Balkan Flora and Vegetation (Edit. Bulgar. Acad. Sc.) : 132-135, 1975. Sofia.

Dat je kratak istorijski pregled brioloških istraživanja u Jugoslaviji.

PAVLOVIĆ DRAGANA

42. Lakušić R. & Pavlović D.: Vegetacija Skadarskog jezera. (The Vegetation of Skadar Lake). — Glas. Republ. zavoda za št. prirode — Prirod. muz., 9 : 45-50, 1976. Titograd.

Vidi pod 26.

PAVLOVIĆ STAMENKO

43. Čorović M., Stjepanović L., Pavlović S. & Klajn E.: Prilog proučavanju odilka anatomske građe organa slijevine ili devesilja — *Peucedanum longifolium* W. et K. sa planine Orjena, sa osvrtom na količinu kumarina i etarskog ulja. — Glasnik Prirod. muz., B (31) : 43-54, 1976. Beograd.

Vidi pod 9.

PETKOVIĆ BRANIMIR

44. Nove forme u flori Srbije. (News forms in the Serbian Flora). — Glasnik Prirod. muz., B (31) : 119-122, 1976. Beograd.

U radu nalazi se i jedan podatak iz Crne Gore (str. 120). Opisana je nova subforma: *Prunus spinosa* L. f. *ovata* Rouy et Camus subf. *macrocarpa* Petković. Holotypus: Kanjon Pive, m. Seljani (leg. V. Blečić).

PETKOVIĆ SMILJKA

45. Prilog poznavanju taksonomije i distribucije Bacillariophyceae u slatkim vodama Crne Gore. (Contribution to the Knowledge of Taxonomy and Distribution Bacillariophyceae which inhabit the fresh Waters in Montenegro). — Poljoprivreda i šumarstvo, 21 (2) : 33-56, 1975. Titograd.

U ovom radu, koji predstavlja prilog poznavanju taksonomije i regionalne distribucije alga iz grupe Bacillariophyceae, dati su podaci za 57 vrsta i varijeteta koji nastanjuju razne slatke vode (jezera, rijeke i akumulacije) u Crnoj Gori, od kojih su 32 nove za floru Crne Gore.

Najviše opisanih vrsta i varijeteta (20) pripada porodici Naviculaceae, koja ima primat i po broju novih vrsta (14) za ovo regionalno područje. Za njom slijede porodice Fragilariaceae sa 10, Surirellaceae sa 9 i Coscinodiscaceae sa 7 registrovanih vrsta.

Za svaku vrstu dat je crtež na kojemu su prikazane osnovne morfološke karakteristike.

46. Prilog poznavanju taksonomije i distribucije Euglenophyceae (Euglenaceae: genus Phacus). Contribution to the Knowledge of Taxonomy and Distribution of Euglenophyceae (Euglenaceae: Genus Phacus) in Freshwater of Montenegro. — Poljoprivreda i šumarstvo, 21 (4) : 81-90, 1975. Titograd.

U ovom radu, koji predstavlja prilog poznavanju taksonomije i regionalne distribucije alga iz grupe Euglenophyceae (Euglenaceae-genus Phacus), dati su podaci za 32 vrste i varijeteta koji nastanjuju razne slatke i brakične vode (jezera i ribnjake) u Crnoj Gori od kojih je 21 vrsta nova u flori alga Crne Gore.

Najveći broj novih vrsta i varijeteta (14) živi u Skadarskom jezeru. Za njim slijedi Lješkopoljski lug — ribnjaci, gdje je nađeno 5 novih vrsta i varijeteta *avoga* roda. *Interesantno* je da su neki od istraživanih biotopa novi lokaliteti za pojedine vrste Phacusa.

47. Petković St. & Petković Sm.: Studies on the Microphyto — and Microzoobenthos of the Preimpoundment Basin of Piva Lake, Reservoir in Crna Gora Yugoslavia. (Sastav i karakter mikrofito- i mi-

krozoobentosnih zajednica slivnog područja Pivske akumulacije u Crnoj Gori prije podizanja brane). — Poljoprivreda i šumarstvo, 22 (3) : 65-84, 1976. Titograd.

U istraživanim mikro i makrostanistima lentičke i lotičke zone ustanovljena su 124 oblika alga iz grupa Bacillariophyta, Cyanophyta, Pyrrophyta, Chlorophyta u širem smislu riječi, Chrysophyta, Euglenophyta i Rhodophyta. Dominantno mjesto među njima po raznovrsnosti pripada grupi Bacillariophyta u kojoj je registrovano 66 vrste.

48. Nove vrste u flori alga Skadarskog jezera. (New Species to Flora of Algae in Lake Skadar). — Glas. Republ. zavoda zašt. prirode — Prirodnjačkog muz., 10, 1977. Titograd (u štampi).

Registrovane su, ukupno, 103 nove vrste za Skadarsko jezero. Od njih 94 su nove za floru Crne Gore. Najveći broj novih vrsta za Skadarsko jezero pripada grupi Desmidiaceae — 49, od njih 43 su nove za floru Crne Gore; zatim slijede Chlorophyceae — 28 (27), Cyanophyta — 14 (14), Euglenophyta — 9 (7) i Chrysophyta — 3 (3).

POPČETOVIĆ RODOLJUB

49. Novo nalazište brdskog lužnjaka (*Quercus robur* L. ssp. *montana* Jovanč.) u Crnoj Gori. — Šumarstvo, 5 : 52-56, 1975. Beograd.

Prikazani su novi lokaliteti brdskog lužnjaka (*Quercus robur* L. ssp. *montana* Jovanč.) u okolini Pljevalja: Brevnička kotlina, Šumanska kotlina i Pljevaljska kotlina.

PULEVIĆ VUKIĆ

50. Neke nove i rijetke biljke u flori Crne Gore. (Some New and Rare Plants in the Flora of Montenegro). — Glas. Republ. zavoda zašt. prirode — Prirod. muz., 9 : 99-102, 1976. Titograd.

Prikazani su sljedeći floristički podaci:

1) Četiri nove vrste za floru Crne Gore: *Ambrosia psilostachya* DC., *Oenothera biennis* L., *Lippia nodiflora* L. i *Polygonum salicifolium* Brouss. ex Willd., a od njih se prvi put za floru Jugoslavije navodi *Lippia nodiflora*, a vjerovatno i *Polygonum salicifolium*.

2) Dvije rijetke i nedovoljno poznate vrste za floru Crne Gore: *Aster linosyris* (L.) Bernh. i *Scorzonera austriaca* Willd.

51. Lakušić R. & Pulević V.: Prof. dr Kovička Tomić — Stanković (In memoriam). Glas. Republ. zavod zašt. prirode — Prirod. muz., 9 : 207-209, 1976. Titograd.

Vidj. pod 27.

52. *Daphne laureola* L. — rijetka vrsta u dendroflori Crne Gore. (*Daphne laureola* L. — Rare Species in Dendroflora of Montenegro). — Poljoprivreda i šumarstvo, 22 (4) : 45-48, 1976. Titograd.

Dugo je u literaturi bio poznat samo jedan lokalitet za vrstu *Daphne laureola* na teritoriji Crne Gore: kod Manastira Morače (leg. Baldacci). U najnovije vrijeme otkrivena su još četiri staništa: 1. Kanjon Mrtvice, 2. Kanjon Pive, 3. selo Gluhi Do u Crmnici i 4. selo Mali Mikulić iznad Bara. Dalje se govori o potrebi zaštite ove rijetke vrste. U prilogu je data areal-karta za Crnu Goru.

53. Revizija genusa *Crocus* L. u Jugoslaviji (doktorska disertacija — rukopis). Ljubljana — Titograd, 1976.

Nakon revizije autor za Jugoslaviju konstatuje 23 vrste i dva hibrida iz roda *Crocus* L. Studija sadrži taksonomske i morfološke elemente: sinonimiku, dijagnoze, podatke o rasprostranjenju sa areal-kartama, kritičke osvrtne, historijat i drugo.

54. Prilog poznavanju taksonomije i horologije *Crocus tommasinianus*

Herbert (Iridaceae). (The Contribution to the Knowledge of Taxonomy and Horology of *Crocus tommasinianus* Herbert (Iridaceae).

— **Poljoprivreda i šumarstvo** 22 (1) : 53-59 1977. Titograd.

Dati su dijagnoza, sinonimika, podaci o rasprostranjenju sa areal-kartom, zatim diskusija o rezultatima i iscrpan spisak literature.

55. **Prilog taksonomiji i horologiji nekih vrsta roda *Crocus* L. (*C. weldenii*, *C. alexandri* i *C. adamii*). A contribution to the Knowledge of Taxonomy and Horology of some Species of Genus *Crocus* from Yugoslavia (*C. weldenii*, *C. alexandri* and *C. adamii*). — Glas. Republ. zavoda zašt. prirode — Prirod. muz., 10 : 81-99 1977. Titograd.**

Namjesto *Crocus biflorus* Miller, kako je to najčešće navođeno za Jugoslaviju, izdvojene su prema morfološkim i fotogeografskim karakteristikama tri grupe populacija koje pripadaju vrstama *C. weldenii*, *C. adamii* i *C. alexandri*.

C. biflorus Miller je vrtna vrsta, koja je, najvjerovatnije porijeklom iz Italije, i njome se ne mogu obuhvatiti prirodne populacije sa Balkanskog Poluostrva.

U prilogu dati su areal-karta istraživanih vrsta i opširniji rezime na engleskom jeziku.

RAUSCHERT STEPHAN

56. **Zur Nomenklatur und Chorologie des Formenkreises von *Onosma pseudoarenarium* Schur s. lat. — Folia Geobot. Phytotax, 13 (3) : 269-279, 1976. Praha.**

Na areal-karti (str. 274) naznačen je kao lokalitet za *Onosma pseudoarenarium* ssp. *fallax* (Borbás) Rauschart, dolina Morače sjeverno od Titograda.

RECHINGER K. H. fil.

57. **Reisesk aus dem alban. — montenegrin. Grenzgebiet. — Mitt. Georg. Ges. Wien 78, s. 147/58, 2 T.: 1937.**

Prema Rikli-u (1948). Das Pflanzenkleid der Mittelmeerländer, str. 1207).

REID A. DEREK

58. **Notes on Some Yugoslav Fungi. — Acta Bot. Croat. 34 : 133-137. Zagreb.**

Za Crnogorsko primorje navedena je jedna vrsta iz klase Basidiomycetes: «*Inonotus hispidus* (Bull. ex Fr.) Karst. — Moriny, Gulf of Kotor, on *Populus* sp., 21 Aug. 1974».

RIKLI M.

59. **Das Pflanzenkleid der Mittelmeerländer, I-III. Bern.**

Prema registru datom u «Dritter Band» (1948), Crna Gora se pominje na stranama 242, 246, 254, 258, 289, 299, 372, 383, 398, 397, 458, 477, 482, 510/11, 513, 692. Na stranama 1199-1205 dat je spisak literature vezane za Istru i Crnu Goru.

RIZOVSKI RADOSLAV

60. **Beitrag zur Kenntnis die Verbreitung von *Dioscorea balcanica* Koš. (Prilog poznavanju rasprostranjenja *Dioscorea balcanica* Koš.). — Glas. Republ. zavoda zašt. prirode — Prirod. muz. 10, 101-104, 1977. Titograd.**

Otkriven je nov lokalitet za vrstu *Dioscorea balcanica* kod Ohridskog jezera u Makedoniji. Zatim autor analizira rasprostranjenje ove vrste i daje areal-kartu u koju su uključeni i lokaliteti iz Crne Gore.

SCHOTT H.

61. *Pflanzenskizzen. M* — *Österr. Bot. Woch.* VII. (27) 213, 1857.

Prema podacima koje navodi M. Bedalov (vidi 4) vrsta »*Arum nigrum* s. str. was described for the first time by Schott (1857) on the basis of specimens from Montenegro«.

SIMONKAI L.

62. *Species Rhamnorum in Regno Hungarico spontaneorum cultarumque.* — *Növénytani Közlemények*, 1907 : 9-11. Budapest.

Prema Fukareku (Prilozi dendroflori Dalmacije, Hercegovine i Crne Gore, »*Biosistematika*» 1 (1) : 64, 1975), Simonai je za brdo Sv. Nikola kod Budve opisao vrstu *Rhamnus nikolae*, koju je kasnije Grubov (1949, *Trudi Bot. Inst. ANSSSR*, ser. 1, 8 PP 241-423) označio kao »non satis descripta«.

SKOBERNE PETER

63. S herbarijsko mapo po černogorski Bjelasici. — *Proteus*, 39 (7) : 250-255, 1977. Ljubljana.

U članku su prikazani utispci sa botaničke ekskurzije na Bjelasici studenata biologije iz Ljubljane od 14-26. jula 1976. Kao prilog date su tri skice i šest fotografija, a u tekstu navedeno je oko 35 biljnih vrsta.

STEVANOVIĆ VLADIMIR

64. *Prilog poznavanju rasprostranjenja vrste Silene macrantha (Pančić) Neumayer. (Contribution to the Knowledge of Distribution of the Species Silene macrantha (Pančić) Neumayer).* — *Glasnik Inst. Bot.* — *Bot. Bašte*, 8 (1-4) : 129-132, 1973. Beograd.

Na osnovu terenskih istraživanja koje je autor obavio u području Vrsitoru, kao i pregledom raspoložive literature i starijeg herbarskog materijala, revidirano je rasprostranjenje vrste *Silene macrantha*. Autor zaključuje da se radi o endemičnoj vrsti uskog rasprostranjenja, koja je ograničena na prostor prokletijskog masiva i njegovih visokih ogranaka. U prilogu su date areal-karte i fotografije vrste *Silene macrantha*.

STJEPANOVIĆ LEPOSAVA

65. Čorović M., Stjepanović L., Pavlović S. & Klajn E.: *Prilog proučavanju odluka anatomske građe organa siljevine ili devesilja — *Peucedanum longifolium* W. et K. sa planine Orjena, sa osvrtom na količinu kumarina i eterskog ulja.* — *Glasnik Prirod. muz. B* (31) : 43-54, 1976. Beograd.

Vidi pod 9

SZABÓ Z.

66. *De Knautia Herbarii Dris A. de Degen.* — *Magyar Botanikai Lapok*, 1910.

Za Crnu Goru navedeni su sljedeći taksoni.

Knautia integrifolia (L.) Bertolonii var. hybrida (Allione) Szabó (Crna Gora: Orlov krš, leg. Bierbach; Dobrsko selo, leg. Novaković).

Knautia visiana Szabó, na dva lokaliteta u Boki kotorskoj: 1) »in dumetosis sempervirentibus prope Savina (1906. VI. 11. leg. Degen)« i 2) »in dumetosis sempervirentibus supra pag Zelenika (1906. VI. 12. leg. Degen)«.

Knautia purpurea (Vil.) Borb. var. *montenegrina* (Beck) Szabó, »Area geogr. Montenegro, Albania: 1) in pratis Jussa Rapša distr. Hoti, Albania (Antonio Baldacci, 1900, iter albanicum septimum, no. 26). 2) Montenegro, Romanova livada (Bierbach 1908 V.). 3) Montenegro, Dobrsko selo (Novaković 1886 VII)«.

Knautia albanica Briq., »Albania, in prat. Koritz distr. Kuči (Baldacci, iter alban. sept. no 331)«.

Napomena: nijesmo provjerili da li se ovdje radi o Koritima ispod Huma orahovskog.

SILIĆ ĆEDOMIR

67. *Conspectus generum Satureja L., Calamintha Moench., Micromeria Bentham, Aeginos Moench et Clinopodium L. florum Jugoslaviae.* — *Glasnik Zemalj. muz. Bosni Herceg.*, 13 : 106-128, 1974. Sarajevo.

Pregled se odnosi na čitavu Jugoslaviju. Sa područja Crne Gore opisani su sljedeći taksoni:

Satureja horvati Šilić (Holotypus: Crna Gora: Orjen: Kabao-Subra, cca 1500-1600 m s. m., leg. I. Horvat).

S. X orjenii Šilić (Holotypus: Crna Gora: Orjen, Orjenska lokva, cca 1550 m s. m., S-exp., leg. Šilić).

Micromeria dabnatica Bentham f. *multiflora* Šilić (Holotypus: Crna Gora: Rječica prope Kotor (leg. K. Maly).

Micromeria parviflora (Vis.) Reichenb. f. *multiantha* Šilić (Holotypus: Crna Gora: Bukovica prope Cebinje (leg. K. Pejović).

— f. *rubrotincta* Šilić (Holotypus: Crna Gora: Lovćen: Ivanova Korita (leg. Šilić).

TOMŠOVIĆ PAVEL

68. *The Diploid Korippa islandica Discovered in Southern Europe.* — *Folia Geobot. Phytotax.*, 9 : 209-212, 1974. Praha.

Za teritoriju Crne Gore navodi se lokalitet »ad lacum Crno jezero haud procul a pago Zabljak, cca 1460 m s. m., — 7 1967, V. Kratochvilová - Javurková (PR)«, a pominju se i neki stariji nalazi.

TORTIĆ MILICA

69. *Two Interesting Sterea New for Yugoslavia: Xylobolus subpileatus (Berk. et Curt.) Boid and Stereum reflexulum Reid.* (Dvije zanimljive vrste fam. Stereaceae nove za Jugoslaviju: *Xylobolus subpileatus* (Berk. et Curt.) Boid. i *Stereum reflexulum* Reid.). — *Acta Bot. Croat.*, 34 : 139-142, 1975. Zagreb.

Na strani 142, u naknadno dopisanom tekstu, autor napominje da je u herbarijumu Prirodnjačkog muzeja u Beogradu odredila primjerak *Stereum reflexum* koji je sabrao Lj. Glišić §. IX, 1940. u Igalu (Boka kotorska) na grančicama *Juniperus oxycedrus* (herb. Lindtner 5326), što se smatra drugim nalazištem u našoj zemlji.

TRINAJSTIĆ IVO

70. *Novi prilog poznavanju rasprostranjenosti asocijacije Oleo- — Euphorbietum dendroides (Oleo-Ceratonion) u Jadranskom primorju u Jugoslaviji.* — *Acta Bot. Croat.*, 34 : 121-125, 1975. Zagreb.

Autor je istraživao sastojine zajednice Oleo-Euphorbietum dendroides na poluostrvu Pelješcu i na širem području Budve u Crnogorskom primorju. Navedene sastojine izolovane su od onih u zapadnom Sredozemlju, ujediniju u svom florističkom sastavu neke listopadne elemente (među njima *Coronilla emeroides*), dajući im poseban endemično-ilirski karakter. Zbog toga su i te sastojine shvaćene kao posebna subasocijacija — *coronilletosum emeroides*.

71. Über das Problem der Glazialrefugien der immergrünen xerothermen Vegetation auf der Adria-Küste der Balkanhalbinsel. — Problems of Balkan Flora and Vegetation (Edit. Bulgar. Acad. Sc.) : 79-91, 1975. Sofia.

VELČEV V.

72. — — & Janković M.: Pancirnaja sosna (*Pinus heldreichii* Christ.) i jejo soopšćestva na Balkanskom Poluostrve. — Problems of Balkan Flora and Vegetation (Edit. Bulgar. Acad. Sc.) : 286-295, 1975. Sofia.

Govori se o rasprostranjenju *Pinus heldreichii* na Balkanskom poluostrvu i o zajednicama koje izgrađuje. U prilogu data je areal-karta.

VUČINIĆ ZORA

73. Neke bolesti kleke na Crnogorskom primorju (Quelques parasites des genévriers sur le Littoral Monténégrin). — Poljoprivreda i šumarstvo, 21 (2) : 87-97, 1975. Titograd.

Prikazano je 6 vrsta parazitskih gljivica na *Juniperus oxycedrus* i *J. phoenicea*: *Gymnosporangium* spp., *Keithia tetraspora* (Phill.) Sacc., *Exospora deflectens* Karst., *Microthyrium juniperi* (Desm.) Sacc., *Herpotrichia mucilaginoso* Stamb. et Grev. i *Leprosphoria juniperi* Fautr. Izložena je njihova biologija a na 6 fotografskih priloga mogu se sagledati izvjesne morfološke karakteristike.

74. Neke bolesti luka u Crnoj Gori. (Quelques parasites des Allium cultivés au Monténégro). — Poljoprivreda i šumarstvo, 21 (3) : 49-61, 1975. Titograd.

Evidentirano je 7 parazitskih gljivica: *Peronospora schleideni* Ung., *Puccinia allii* (D. C.) Rud., *P. porri* (Sov.) Winter, *Helminthosporium allii* Camp., *Stemphiliium botryosum* Wallr., *Colletotrichum circinans* (Berk.) Vogl. *Heterosporium allii* Ellis & Martin.

Dati su opširni prikazi i za svaku vrstu posebno i tri ilustracije.

75. *Botrytis tulipae* (Lib.) Hopkins — nov parazit lala u Crnoj Gori. (*Botrytis tulipae* (Lib.) Hopkins, nouveau parasite des tulipes au Monténégro). — Poljoprivreda i šumarstvo, 21 (4) : 53-58, 1975. Titograd.

Botrytis tulipae, kao parazit lala, ustanovljen je prvi put u Crnoj Gori u proljeće 1975. kod Titograda. Prikazane su morfološke karakteristike i biologija gljive, simptomi oboljenja, mjere zaštite i drugo.

76. Mijušković M. & Vučinić Z.: *Phytophthora capsici* Leonian — nov parazit paprike u Crnoj Gori, (*Phytophthora capsici* Leonian, un nouveau parasite du poivron au Monténégro). — Poljoprivreda i šumarstvo, 22 (3) : 23-44, 1976. Titograd.

Vidi; pod 35.

VUČKOVIĆ MIHAILO

77. Osvrt na trajno zaštićene površine u Crnoj Gori. (Die Standig geschützten Gebiete in Montenegro). — Poljoprivreda i šumarstvo, 22 (3) : 1-11, 1976. Titograd.

Između ostalog, navedene su i zaštićene vrste biljaka u Crnoj Gori.
78. Vukićević E. & Vučković M.: O šumama crnike (*Quercus ilex* L.) u podnožju masiva Rumije (Rukopis — Referat na Simpozijumu o zaštiti čovjekove sredine, Herceg-Novi, 1976).
Vidi pod 79.

VUKIĆEVIĆ EMILIJA

79. — — & Vučković M.: O šumama crnike (*Quercus ilex* L.) u podnožju masiva Rumije. (Rukopis — Referat na Simpozijumu o zaštiti čovjekove sredine, Herceg-Novi, 1976).

U okviru asocijacije Orno-Quercetum ilicis H-ić izdvojene su tri subasocijacije: subas. typicum H-ić 1963, subas. myrtilosum H-ić 1963 i subas. quercetosum subas. nova. U prilogu date su dvije fitocenološke tabele.

80. Jovanović B. & Vukićević E.: Fitocenoza sa oleanderom (*Nerium oleander* L.) kod Risna u Boki kotorskoj. (Rukopis — Referat na Simpozijumu o zaštiti čovjekove sredine, Herceg-Novi, 1976).
Vidi pod 20.

WETTSTEIN R.

81. Beitrag zur Fl. v. Montenegro. — Sitzb. Böhm. Ges. d. Wissensch. 91, 1, S. 388.

(Prema Rikli-ju 1948. »Das Pflanzenkleid der Mittelmeerländer«, Dritter Band, strana 1205).

82. Studien über die systematische Gliederung von *Cytinus hypocistis* L. — Berichten d. Deutsch. Botan. Gesell., 35 (2) : 86-99, 1917, Berlin.

Okolina Herceg-Novog navodi se kao područje sigurnog rasprostranjenja *Cytinus kermesinus* (leg. Studničzka). U tekstu se nalazi komentar vezan za herbarske egzemplare sa Oštre Ponte i okoline Herceg-Novog (str. 88).

WITASEK J.

83. Studien über einige Arten aus der Verwandtschaft der *Campanula rotundifolia* L. — Ungarischen Botan. Blätter., 8/10. 1906.

Za pogranično područje između Crne Gore i Albanije navedena je vrsta *Campanula albanica* Witasek, a njena forma — nuda nađena je »ad Vardit et sub. m. Veliki krš prope Andrijevića (Baldacci)«.

WOJTERSKI TEOFIL

84. Parki narodowe Jugosławii (National Parks of Yugoslavia). — Occhrony przyrody, 36 : 11-129, 1971, Krakow.

Na stranama 69-89 autor daje opis nacionalnih parkova u Crnoj Gori: »Durmitor«, »Biogradska gora« i »Lovćen«. Osim podataka o geografskom položaju, geomorfološkim i klimatskim prilikama, statusu i dr., dat je pregled flore i vegetacije za nacionalni park »Biogradska gora«. Priložena je vegetacijska karta (prema Blečiću) na kojoj su označene 23 asocijacije, a uz to i tri skice vertikalnog raščlanjenja vegetacije od obale Biogradskog jezera do vrhova Bjelasice.

Vukić Pulević

Republički zavod za zaštitu prirode,
Titograd

Veliša Vukčević, Opštinska skupština — Titograd

Darko Mandić, Veterinarski zavod — Titograd

Mihailo Četković, Veterinarski zavod — Titograd

Prilog poznavanju raširenosti opake gnjiloće (kuge) pčelinjeg legla na području Titogradske opštine 1975 i 1976. god.

UVOD

Uslovi za razvoj pčelarstva na teritoriji ove opštine vrlo su povoljni, te je i uzgoj pčela na njenoj teritoriji prilično razvijen, naročito u njenom nizinskom dijelu. Blaga klima sa bujnom vegetacijom i obilje medonosnog bilja omogućavaju pčelarima ovoga podneblja dobar izvor prihoda od meda, voska i drugih proizvoda od pčela.

Zahvaljujući ovakvim uslovima ovo područje, posebno bliža okolina grada, izaziva osobitu pažnju pčelara ne samo iz Crne Gore nego i drugih republika.

Međutim, upravo ovakav način pčelarenja, kada pčelari u dosta velikom broju slučajeva nekontrolisano sele svoje pčele zbog bolje paše, jedan je od razloga širenja zaraznih bolesti pčela i pčelinjeg legla, naročito opake gnjiloće (*Pestis apis*).

Ovo oboljenje pčelinjeg legla bilo je i ranije prisutno na ovom području, ali se nijesu preduzimale organizovane i sistematske mjere za njegovo otkrivanje i suzbijanje, zbog izvjesnih finansijskih teškoća. Većim angažovanjem veterinarskih inspeksijskih organa i osnivanjem pčelarskog društva u Titogradu ovom se poslu od 1974. temeljitije pristupilo.

Prema statističkim podacima (SG CG) broj košnica na području jutitogradske opštine bio je početkom 1975. 4 143, dok je početkom 1976. iznosio 4 682. Znači, praktično se zadržao na istom nivou, sa blagom tendencijom laganog povećavanja.

Struktura zemljišnih površina opštine u ovim godinama bila je sljedeća:

— oranice i bašte	5 542 ha
— voćnjaci	387 ha
— vinogradi	946 ha
— livade	10 833 ha
— pašnjaci	37 305 ha
— bare, žbunje, trske	3 440 ha

Vremenske prilike u toku naših ispitivanja bile su naklonjene pčelarima, s obzirom da je pčelinja paša bila veoma dobra, naročito tokom 1976. kada su se očekivali zadovoljavajući prinosi. Međutim, ovo je i učinilo da pojedini pčelari sele svoje pčele, često nekontrolisano, među kojima je bilo i bolesnih društava, tako da se opaka gnjiloća pčelinjeg legla proširila na mnoga druga mjesta gdje je do tada nije bilo.

Jedan od daljih razloga koji je pospješivao širenje ove bolesti bio je primitivan način pčelarenja sa »vrškarama« i nepoznavanje bolesti pčela i pčelinjeg legla od strane pojedinih pčelara. Ovome se može dodati da se mnogi »pčelari« bave uzgojem pčela kao uzgrednim zanimanjem, pa svojim pčelinjacima ne posvećuju gotovo nikakvu pažnju; pčelinja društva su prepuštena sama sebi, bez ikakve kontrole. Takođe je veoma važno i to što su pojedini pčelari, bilo

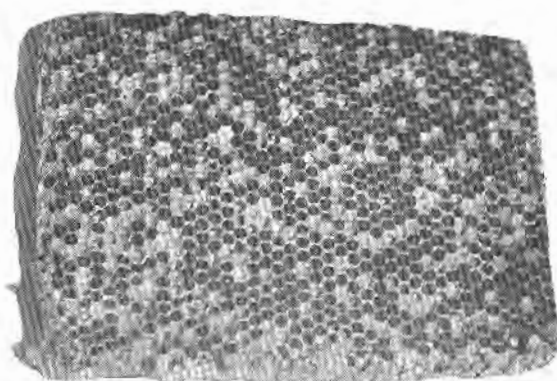

Sl. 1. Pčelinjak

iz neznanja bilo nehata, ostavljali stare košnice i saće od svojih uginulih pčela u svojim pčelinjacima, da bi to »iskoristile« druge pčele. Onda je sasvim jasno da je postojala mogućnost vrlo brzog širenja ove zaraze.

Početkom 1975. godine saradnjom organa područne veterinarske inspekcije i pčelarskog društva, u koje je učlanjeno preko 300 članova, pristupilo se organizovanom i sistematskom radu na otkrivanju i suzbijanju ove opasne zaraze za naše pčelarstvo. U tu svrhu formirane su i pčelarske komisije sastavljene od po tri člana. U svakoj komisiji, pored dvojice iskusnih pčelara, nalazio se obavezno i po jedan veterinarski stručnjak. Zadatak ovih komisija bio je da se u svim rejonima gdje se javi i najmanja sumnja na oboljenje pčelinjih društava, izvrše temeljiti pregledi i preduzmu odgovarajuće mjere zaštite.

Sl. 2. Opaka gnjiloca pčelinjeg legla

REZULTATI I DISKUSIJA

Na osnovu rada ovih komisija i prikupljenih podataka pregledom pčelinjih društava, koji su dostavljeni u Veterinarski zavod u Titogradu i druge stručne ustanove u zemlji, dobiven je sljedeći rezultat:

Tab. 1.

Godina	Broj dostavljenih materijala	Pozitivnih	Negativnih
1975.	97	62	35
1976.	58	21	37

Analizirajući ove rezultate uočava se da je 1976. dijagnostici-
ran (na temelju znakova bolesti i mikroskopskog pregleda obojenog
razmaza pripremljenog od mase uginulih ličinki) skoro isti postotak
pozitivnih materijala od dostavljenih sumnjivih pčelinjih društava
kao i prethodne godine, s napomenom da je broj dostavljenih ma-
terijala bio manji.

Iznijeti rezultati laboratorijskih pretraga kroz dvogodišnji pe-
riod ukazuju da se kontroli pčelinjih zajednica treba posvetiti puna
pažnja; preglede treba obavljati stalno i sistematski i, u granicama
mogućnosti, što prije preduzimati odgovarajuće mjere zaštite. U go-
dinama naših ispitivanja pristupilo se radikalnim mjerama u suzbija-
nju ove zaraze, a sastojale su se u sljedećem:

Pčelinjaci gdje je dijagnostificirana zaraza stavljeni su pod zat-
vor 20 dana, a sve pčelinje zajednice u krugu od 3 km od žarišta
bile su pregledane u potrazi sa opakom gnjiloćom. Sam postupak
sanacije tekao je u dva pravca i to — uništavanje pčelinjih zajed-
nica (spaljivanjem) koje su bile slabe, a u rijetkim slučajevima vr-
šila se sanacija liječenjem i pretresanjem. Veterinarsko-medicinski
tretman sastojao se u primjeni odgovarajućih lijekova, gdje su uglav-
nom korišćeni preparati na bazi sulfonilamida (sulfatiazol) i antibio-
tika (streptomycin, terramycin, geomycin) u propisanim dozama.

Sav promet pčela na području ove opštine dozvoljavan je samo
onda ako je pčelar raspolagao odgovarajućom potvrdom da su njegovi
pčelinjaci pregledani i da pregledom nijesu ustanovljeni znaci koji
bi ukazivali na ovu zarazu. Kontrolu zdravstvenog stanja mogli su
vršiti, pored veterinarskog inspektora, ovlaštene pregledači čiji je
rad bio pod kontrolom područnog veterinarskog inspektora. Od sa-
mih pčelara zahtijevalo se da svaku sumnju na ovu bolest odmah
prijave veterinarskoj inspekciji i pčelarskom društvu, a veterinarski
inspektor je odlučivao na osnovu procjene stanja u svakom pojedini-
nom slučaju koje će se mjere preduzimati.

ZAKLJUČAK

Praćenjem pojave opake gnjiloće pčelinjeg legla u toku dvije
godine na teritoriji titogradske opštine, na kojoj se nalaze 4 682 koš-
nice pčelinjih društava, zapaženo je:

— da je zarazna bolest pčelinjeg legla opaka gnjiloća prisutna,
i da je u ovom vremenu laboratorijski potvrđena u 83 slučaja od
ukupno 155 dostavljenih materijala.

— U ovom periodu zaraza je utvrđena u sljedećim mjestima:
Tološima, Komanima, Maslinama, Daljmu, Roganima, Momišićima,
Tuzima, Podhumu i Vranju.

— Pravovremenim sprovođenjem sanacionih mjera, naročito primjenom veterinarsko-medicinskog tretmana u propisanim dozama i određenim vremenskim intervalima postignuti su zadovoljavajući rezultati.

— Zahvaljujući fondu Opštine koji služi za suzbijanje stočnih zaraznih bolesti, pojačanom radu Veterinarske opštinske inspekcije i većim angažovanjem Pčelarskog društva »Titograd«, brže i revnosnije je vršeno prijavljivanje i otkrivanje oboljelih pčelinjih društava.

— Određenom nadoknadom koju su vlasnici dobivali za uništena pčelinja društva u mnogome je povećano interesovanje samih pčelara za otkrivanje ove zaraze, mnogo više nego ranijih godina.

— S obzirom na prisutnost opake gnjiloće na ovom području, stalno se moraju kontrolisati svi pčelinjaci u opštini pod strogim nadzorom veterinarskog opštinskog inspektora, u cilju smanjenja šteta koje nastaju kao posljedica ove zaraze.

LITERATURA

1. Dautov A. G.: Kompleksnyj metod borby s gnjilcovimi pčel. Pčelovodstvo 29 (2) 41-44, 1952.
2. Domorackij M. J.: Novöj metod lečenja gnjilcov. Pčelovodstvo 29 (5), 40-45, 1952.
3. Matuka S.: Suzbijanje i liječenje opake gnjiloće pčelinjeg legla sulfatiazolom. Vet. arhiv 22 (1/2), 12-18, 1952.
4. Piskovoj F. R.: Lečenje suljcimidom i suljfantrolom gnjilcovih pčelinyh semej. Pčelovodstvo 29 (7), 47-50, 1952.
5. Pobegajlo I.: Lečenje truleži legla streptomycinom. Napredno pčelarstvo 9 (4), 87-91, 1954.
6. Račić I., Šver Z.: Radnje u vezi s prisilnim uništavanjem pčelinjih zajednica u slučaju gnjiloće pčelinjeg legla. Veterinarska stanica 1-2, 5-8, 1973.
7. Tomašec I.: Bolesti pčela, Zagreb, 1955.
8. Winterhalter M.: Veterinari i pčelarstvo, Veterinarska stanica 1-2, 26-28, 1973.